

Staré Město – centrum středověké Prahy

Staré Město – the Centre of Prague in the Middle Ages

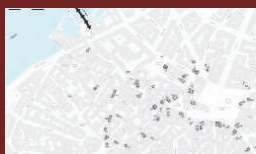
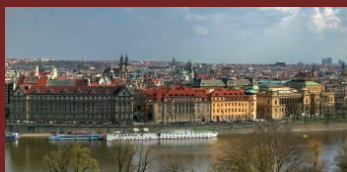
Staré Město patří mezi historicky nejvýznamnější části Prahy. Počátky jeho osídlení jsou spojeny s rozvojem podhradí Pražského hradu. Ve 2. polovině 10. století se obyvatelstvo malostranského podhradí přesunulo také na pravý vltavský břeh. Postupem času zde vyrostlo rozsáhlé sídliště se sítí cest, s převážně dřevěnými a později i kamennými domy a kostely.

Našli bychom zde dvorce velmožů, obchodníků a církevních institucí, dílny řemeslníků a obydlí početného služebnictva. Ve 12. století vzniklo v jeho centru hlavní pražské tržiště s knížecí celnicí. Stopy dřívějšího života, trvajících století, jsou dnes ukryté i několik metrů pod současným povrchem. Na těchto základech stojí dnešní Staré Město.

Staré Město is among the historically most important parts of Prague. People first began living here as a result of the development of the settlement below Prague Castle. In the second half of the tenth century the population of the Malá Strana settlement below the castle also moved to the right bank of the Vltava river. Over the course of time an extensive community grew up here with a network of roads and mostly wooden and later also stone houses and churches. We would find here the manors of nobles, merchants and church institutions, the workshops of craftsmen and the homes of the many servants. In the 12th century the main Prague marketplace and customs house were created in its centre. Today traces of an earlier life lasting centuries lie buried several metres under the surface.

Present – day Staré Město stands on these foundations.

Místo objevu dnes
The location of the discovery today

Domy zřetě z opukových kvádrů spojovaných maltou byly pozoruhodnou stavební formou domovní zástavby rané středověké Prahy. Vyrostly jako součásti větších dvorů podél významných cest a tržišť v pražském podhradí od poloviny 12. století do počátku 13. století. Kdo tyto domy dal stavět, přesně nevíme. Dnes známe z prostoru historického jádra Prahy téměř 70 románských domů a přibývají další. Nejvíce se jich dochovalo na území Starého Města. Postupně se zvyšující terén města zde uchoval nejen jejich části, ale ojedinelé i celé prostory v úrovni dnešních suterénů. Plán románské domovní zástavby na Starém Městě

An interesting way of building houses in the Early Middle Ages in Prague was to have walls of small argillite ashlar blocks joined together with mortar. These houses grew up as part of larger manors along important routes and marketplaces in the settlement below Prague Castle from the half of the 12th century to the beginning of the 13th century. We do not know precisely who had these houses built. In view of the expense involved in building them they must have been members of the social elite at the time. Today we know almost 70 Romanesque houses in the historic heart of Prague and more are being added. The largest number has been preserved in Staré Město. The surface level of the city, which has gradually been raised, not only preserved parts of them here but occasionally entire premises at the level of today's basements. Plan of a Romanesque houses in Staré Město

Při stavebních úpravách suterénu domu čp. 558/I (Hrzánský palác) v Celetné ulici bylo v roce 2008 znovu odkryto a detailně zdokumentováno dobře zachované spodní podlaží románského jednoprostorového domu. Západní stěna spodního podlaží domu z poslední třetiny 12. století s okenní nikou, uzavíratelnou odkládkou a originální románskou klenbou

During structural alterations to the basement in house no. 558/I (Hrzánský Palác) in Celetná Street the well – preserved lower floor of a Romanesque single – room house was uncovered and documented in detail in 2008. The west wall of the house's lower floor from the last third of the 12th century with a window alcove and original Romanesque vault

Celetná ulice čp. 558, půdorys románského jednoprostorového domu se vstupem od jihu

Celetná Street no. 558, floor plan of the Romanesque single – room house with entrance from the south

Detaily interiéru dochované části románského domu v Celetné ulici čp. 558 na Starém Městě

Details of the interior of the preserved part of the Romanesque house at number 558, Celetná Street in Staré Město

Uhlíkatí rané gotické združené okno ze 70 – 80. let 13. století, odhalené v průběhu rekonstrukce domu čp. 442 ve Veyvodě ulici je dokladem honosné domovní architektury rané gotického Starého Města. V průběhu 13. století prošlo Staré Město výraznou urbanistickou proměnou. Nové domy měšťanů pohltily své starší románské předchůdce. Jejich dispozice se přizpůsobila vyměřeným domovním parcelám, vznikající síti ulic a veřejných prostranství i potřebám a možnostem svých majitelů.

An unique Early Gothic gable window from the 1270's – 1280's revealed during the reconstruction of the building no. 442 in Veyvodova street is an important example of the Old Town Early Gothic ostentatious house architecture

During the 13th century Staré Město witnessed a significant urban transformation. New burghers' houses swallowed up their older Romanesque predecessors. They adapted their layout to the measured building plots, the network of streets and public spaces that was being formed and the needs and capabilities of their owners.

Půdorys domovního bloku mezi Karlovou, Husovou a Jalovcovou ulicí, v úrovni sklepů: černé románské kvádrkový dům v čp. 147, přerušovaná čára značí hranice gotického rozparcelování pozemků v 1. polovině 14. století. V místě objektů čp. 150 a 151 byl nejříve postaven kamenný dům, který byl po přípravě půdy pozemku v roce 1352 nahrazen třemi chlívými domy se skeletovou konstrukcí.

Ground plan of the block of houses between Karlova, Husova and Jalovcová Streets at cellar level: black the Romanesque ashlar house at no. 147, the dotted line indicates the boundary of the Gothic parceling out of land in the first half of the 14th century. On the site of houses nos. 150 and 151 first of all a stone house was built which, after the parceling out of the land in 1352 was replaced by three brick houses with a skeleton construction.

Jedním z hlavních znaků středověkého města byly jeho hrady. Opevnění Starého Města se začalo budovat již krátce po jeho založení v třicátých letech 13. století a dokončeno bylo po jeho polovině. Mohutný opevnovací systém tvořila hlavní hradba s hranolovými výšlemi, několik vstupních bran a branek. Široký patkán s nízkým patkováním zdí a rozměrným příkopem. Po vzniku Nového Města pražského v polovině 14. století ztratily staroměstské hrady svůj význam a v následujících státech byly po částech odstraněny a postupně překryty rozrůstající se zástavbou.

Archeologicky dokumentované pozůstatky staroměstského opevnění: šedá linie – hradba, světlé hnědá linie – příkop, černá – odkryté části hrady, hnědá – vyzdvíha příkopu, zelená – dno příkopu, červená – části mostů přes příkop

One of the main signs of a medieval town were its ramparts. The Old Town fortifications began to be built soon after the town was founded in the 1230's and were completed in the second half of the century. The massive fortification system consisted of the main rampart with prismatic towers, several entrance gates and smaller gates, a wide moat with a lower most wall and a large ditch. After Prague's New Town was created in the middle of the 14th century the Old Town ramparts gradually ceased to be of importance and in the following centuries they were removed in parts and gradually covered by the increasing development of the area.

Archaeologically documented remains of Old Town fortifications: grey line – a rampart, light brown line – a ditch, black – uncovered parts of the rampart, brown – a ditch lining, green – a ditch ground, red – parts of bridges across the ditch

Výzkum při stavbě nové budovy na parcele domu čp. 322/I

V Dvůrné ulici zaznamenali staroměstskou hradu proti Vltavě, postavenou ve druhé etapě výstavby staroměstské fortifikace v 80. letech 13. století.

Pohled od východu na vnitřní líc městské zdi proti Vltavě s jvou po dodatečně přizděné a následně odstraněné odpadní jímce

Excavation work during the construction of a new building on the plot of house no. 322/I in Dvůrná Street revealed an Old Town rampart facing the Vltava river built in the second phase of the construction of the Old Town fortifications in the 1280's. The view from the east of the inner side of the town wall facing the Vltava river with a scar after the additional walling in and subsequent removal of a sump

Tyto záchranné archeologické výzkumy provedl Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze pod vedením Zdeňka Dragouna, Jana Havrdy, Jaroslava Podlasky a Michala Trymla. Referenced rescue excavations were carried out by the National Institute for the Preservation of Monuments – regional department in the City of Prague under the leadership of Zdeněk Dragoun, Jan Havrda, Jaroslav Podlaska & Michal Tryml.

